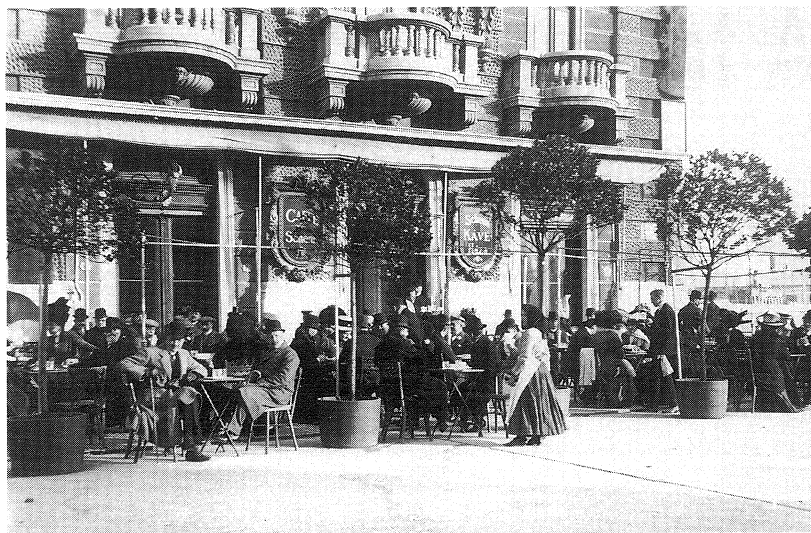

A terasz

Korán reggel, a ködben és a sötétségben, négy munkást látok dolgozni a kávéház előtt, akik kalapáccsal és feszítővassal nekiesnek a terasznak, lekefélik a bádoglombokat, mint a kertész az ágról a levéltetűket, s aztán a dobogót döngetik. Homályosan rémlenek az alakok. Távolról úgy tetszik, hogy valami tiltottat és gonoszat mívelnek. Ezek a kék zubbonyos pompes-funèbres-emberek rontást végeznek most, s néhány budapesti ember általuk tudja meg, pár nappal hamarább, hogy vége van a nyárnak, és a kávéház, a füstös és villamos kártyaszobával, az összeszorult, fázó reggelizőkkel, egyszerre októberi képet ölt. A terasz a kávéház szelepe, naptárja és időjelzője.

Elismerem, hogy banális a hangulat. Már évtizedek óta írják krónikásaink, hogy a budapesti őszt nem az avarból érezzük meg, hanem a naftalinból, és ezeknek a bádoglomboknak a hervadásából. Mégis meghatottan és naiv melankóliával nézem a pusztulásukat. Múltkor erre sétáltam, és láttam, hogy a kávézók hogyan ragaszkodnak hozzájuk és a nap utolsó, édes melegéhez. Őszi kabátban ültek. Arcukat átmelegítette a napfény. Ennek a terasznak egy regénye volt. Ezt is megfigyeltem. Tavasz óta, ahogy felállították, a színes ernyők árnyékában két szerelmes ember bújt meg. Izgalommal kísértem a regényüket. Délután fél háromkor mindig megjelentek, boldogan vagy szomorúan, izgatottan és sápadtan és határtalan daccal. A nyári hőségben hajnalig beszélgettek itt. Egy fagyalt, egy vizespohár volt előtük, és a nő arca rózsaszínű lett a málnaszörp reflexétől. Még tegnap is találkoztam velük. Lerongyolódva gubbasztottak a régi helyükön, ritkán beszéltek, kelleetlenül gesztikuláltak, s látszott, hogy már meg van számlálva annak a perce, amiért oly mohón összejöttek. Utoljára a napfény még egy hatásos tableau-t csinált. A fiatalember sovány ujján villámlott és tündökölt egy hatalmas aranygyűrű. És a kegyes október bezománcozta arcukat, megaranyozta fáradt kezüket, és becukrozta meleggel, fénnel, sugarakkal a feketekávéjukat. De minden másképp volt, mint azelőtt. Éreztem, hogy elválhatnának már, és nem is igen tekintenének hátra. A nő külföldi illusztrált lapokat kért, és a szája elé tartotta finom, kesztyűs kezét, hogy el-elfojtson egy ásítást. Ez a halál – mondom magamban.

A Schenk kávéház terasza
1915 körül
MFI – MNM Történeti Fényképtár

„A terasz a kávéház szelepe, naptárja és időjelzője.”

Mi lesz velük? Erről gondolkoztam a barátságtalan reggelen. Bizonyos, hogy minden a teraszhoz fűződött, csak ez tartotta bennük a lelket és késleltette a csúnya véget, hosszú és unalmas haldoklást. A szokás külső szimbóluma volt a terasz, az ismert ernyő, a kedves, a régi asztal, amely tele van firkálvá érthetetlen jelekkel. Ezekről a tárgytól kaptak olykor éterinjekciót. Amikor az akaratuk utolsó roncsával görcsösen, de energiátlanul belekapaszkodtak a történetekbe, a terasz döntött. Most a dolgok szabadjára vannak hagyva, és az történik, aminek az élet kérlelhetetlen rendje folytán történnie kell. Talán jobb lesz így. Talán rosszabb. De ezután a terasz már nem szónokol a múlt mellett, és ha a percek szeszélyétől sodortatva, véletlenül erre jönnek, nem kapacitálja őket többé semmi kegyelet és belátás. Cselekedni fognak a logikájuk szerint. Az aszfalton egy piszkos sáv marad, mely huszonnégy óra múlva teljesen eltűnik, s egy ködfolt lesz a terasz is, amelyet fantasztikus virágokkal és ismeretlen lázakkal aggattak tele.

Ma délután már nem találnak itt semmit.

(*Világ*, 1911. október 18. – *Á*, 579–580. old.)